

GLASTUINBOUW

NIEUWSBRIEF VOOR GLASTUINDERS IN DE NOORDOOSTPOLDER EN ZUIDELIJK EN OOSTELIJK FLEVOLAND

RAPPORTAGEVERPLICHTING VOOR GLASTUINBOUWBEDRIJVEN

Om de waterkwaliteit in de glastuinbouwgebieden te verbeteren zijn landelijk emissienormen voor de substraatteelt en gebruiksnormen voor de grondteelt opgesteld. Deze normen zijn opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer. De normen worden in de komende jaren stapsgewijs verlaagd, zodat uiteindelijk in 2027 een nagenoeg nullozing van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in oppervlaktewater plaatsvindt.

Wat vragen wij van u?

Om te kunnen berekenen of u de gestelde normen haalt, moet u een registratie

bijhouden. De registratie van het voorgaande jaar (2014) moet u rapporteren voor 1 mei a.s. bij de Uitvoeringsorganisatie-IMT (UO). U kunt de rapportage zelf indienen. Ga naar www.uo-glastuinbouw.nl en klik op de knop 'inloggen / registreren voor tuinders'. U kunt zelf een wachtwoord aanmaken. Uiteraard kunt u de rapportage ook door een geaccepteerde deskundige laten indienen.

Wat kunt u van het waterschap verwachten?

Alle Nederlandse waterschappen zullen in 2015 de indiening van de registraties van 2014 extra controleren. Waterschap Zuiderzeeland zal dit ook doen. Het waterschap >

In deze nieuwsbrief:

- Gebiedsgericht monitoren
- Heretikettering gewasbeschermingsmiddelen
- Beperking gebruik lmidacloprid
- Op weg naar emissieloos telen
- Rapportageverplichting voor glastuinbouwbedrijven
- Zuiveringsvoorzieningen
- Digitale nieuwsbrief
- Inspecties 2014

WATERSCHAP
ZUIDERZEE | **LAND**

UW WATERSCHAP

kijkt niet alleen of u de rapportage van 2014 heeft ingediend, maar ook naar de juistheid van uw rapportage. Als u de rapportage niet voor 1 mei heeft ingediend krijgt u een schriftelijke waarschuwing. Als de indruk bestaat dat de ingediende rapportage niet juist is, wordt uw bedrijf bezocht door een medewerker. Deze spreekt dan de rapportage met u door.

“Ook bedrijven die in de grond telen moeten hun registratie van 2014 rapporteren.”

Wat moet u rapporteren bij substraatteelt

Hieronder kunt u lezen wat u moet rapporteren bij substraatteelt:

- het teeltplan;
- hoeveelheid toegediend voedingswater;
- hoeveelheid geloosd drainwater (inclusief het spoelwater van het zandfilter) per kubieke meter in periodes van vier weken;
- de EC en het gehalte aan NO₃, NH₄, P en NA per acht weken van het geloosde drainwater.

Wat moet u rapporteren bij grondteelt?

Ook bedrijven die in de grond telen, moeten hun registratie van 2014 rapporteren. Op dit moment is het nog moeilijk om emissienormen vast te stellen. Daarom zijn er voor de grondteelt gebruiksnormen vastgesteld. Om u te helpen om de

gebruiksnormen te halen, moet u elk kwartaal een grondmonster nemen.

Met dit grondmonster kunt u de hoeveelheid fosfor en stikstof in de bodem bepalen. Het volgende moet worden gerapporteerd bij grondteelt:

- de voorraad meststoffen op 1 januari;
- het teeltplan;
- hoeveelheid geloosd drainagewater in kubieke meter, in periodes van vier weken;
- hoeveelheid toegediend voedingswater;
- hoeveelheid hergebruikt drainagewater;
- gehalte aan NO₃, NH₄, P en NA in het geloosd drainwater per periode van dertien weken, waarbij de eerste periode begint in de eerste week van januari;
- de hoeveelheid toegediende stikstof en totaal fosfaat. ■

GEBIEDSGERICHT MONITOREN

Om in de komende jaren een beter inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de waterkwaliteit in de glastuinbouwgebieden in Flevoland gaat het waterschap vanaf 2015 “Gebiedsgericht monitoren”.

In glastuinbouwgebieden in Flevoland worden nog steeds normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen gemeten. In 2023 moet de normoverschrijding met 90% zijn afgenomen ten opzichte van 2013. Om te bepalen of dit doel wordt gehaald, gaat het waterschap in 2015 in Flevolandse glastuinbouwgebieden vaker meten. Als uit de resultaten van deze metingen blijkt dat de normo-

verschrijdingen niet zijn afgenomen, en het doel in 2023 waarschijnlijk niet wordt gehaald, dan zal het waterschap de metingen uitbreiden en

intensiveren. Wij rekenen op uw inzet, zodat intensivering van de metingen niet nodig zijn. ■

HERETIKETTERING GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) heeft het wettelijke gebruiksvoorschrift en de gebruiksaanwijzing samengevat in een wettelijk gebruiksvoorschrift. De eerste omzetting van de herbiciden is doorgevoerd. Insecticiden en herbiciden volgen later.

Op het etiket staat nu een overzichtstabel met daarin de dosering en maximumaantal toepassingen en aanvullende beperkingen. Niet alleen het etiket is veranderd, ook de gebruiksvoorschriften zijn veranderd. Een aantal kleine gewassen en veel lage doseringssystemen toepassingen (akkerbouw) zijn niet meer in de gebruiksvoorschriften opgenomen. Hier onder ziet u een voorbeeld van een nieuw wettelijk gebruiksvoorschrift.

Herbicide met een oud etiket kunt u nog opgebruiken tot 1 juli 2015. ■

Luchtfoto van Zuidelijk Flevoland

Voorbeeld:

Wettelijk Gebruiksvoorschrift

Toegestaan is uitsluitend het professionele gebruik als:

- onkruidbestrijdingsmiddel,
- doodspuitmiddel,
- middel voor de behandeling van stobben van afgezaagde bomen en struiken, in de volgende toepassingsgebieden (volgens Definitielijst toepassingsgebieden versie 2.0, Ctgb juni 2011) onder de vermelde toepassingsvoorwaarden.

Toepassingsgebied	Type toepassing	Te bestrijden organisme	Dosering (middel) per toepassing	Max. dosering (middel) per toepassing	Max. aantal toepassingen per teeltcyclus of per 12 maanden	Max. aantal liter middel per ha per teeltcyclus of per 12 maanden	Min. interval tussen toepassingen (dagen)	Veiligheids termijn (dagen)
Akkerbouwgewassen	doodspuiten	Dekvruchten	2-4 l/ha1	4 l/ha	1x per 12 maanden	4 l/ha per 12 maanden	-	-
Poot aardappel	voor opkomst	Onkruiden	2-6 l/ha1	6 l/ha	1x per teeltcyclus	6 l/ha per teeltcyclus	-	-
Zetmeel- en consumptie-aardappel	voor opkomst	Onkruiden	2-6 l/ha1	6 l/ha	1x per teeltcyclus	6 l/ha per teeltcyclus	-	-
	kort voor oogst		2-6 l/ha1	6 l/ha	1x per teeltcyclus		-	-
Bieten	voor opkomst	Onkruiden	2-6 l/ha1	6 l/ha	1x per teeltcyclus	6 l/ha per teeltcyclus	-	-

BEPERKING GEBRUIK IMIDACLOPRID

Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) heeft in januari 2014 de toelating van de imidaclopridhoudende gewasbeschermingsmiddelen Admire, Gaucho Tuinbouw en Kohinor beperkt. Voor u als glastuinder betekent dit dat aan het lozen van filterspoelwater, drainwater en drainagewater strenge voorwaarden zijn gesteld.

De beperkte toelating van de drie imidaclopridhoudende gewasbeschermingsmiddelen is ingesteld vanwege nieuwe wetenschappelijke kennis over emissies en restwaterzuivering én vanwege een recente publicatie over het effect van imidacloprid op waterorganismen. Imidacloprid is één van de neonicotinoïden waarvan de toelating vorig jaar door de Europese Commissie is ingeperkt vanwege de risico's voor bijen. Nieuw Nederlands onderzoek heeft in 2013 uitgewezen

dat de risico's van imidacloprid ook voor waterdieren groter zijn dan gedacht.

Voorwaarden lozing glastuinbouw
In het Wettelijk Gebruiksvoorschrift van Admire (11483 N), Gaucho Tuinbouw (12341 N) en Kohinor 700 WG (13831 N) zijn strenge voorwaarden gesteld aan het lozen van filterspoelwater, drainwater bij substraatteelten en drainagewater bij grondgebonden teelten. Deze afvalwaterstromen moet u namelijk eerst zuiveren, voordat lozing in het oppervlaktewater mag plaatsvinden. De zuiveringsvoorziening hiervoor moet bestaan uit één van de onderstaande combinaties van technieken:

- H_2O_2 + MDUV + actief koolfilter;
- H_2O_2 + LDUV + actief koolfilter;
- ozon + actief koolfilter;
- een andere gelijkwaardig verklaarde techniek.

H_2O_2 staat voor waterstofperoxide en MDUV en LDUV staan voor respectievelijk midden en lage druk UV (UV = ultraviolet licht).

De zuiveringsvoorziening moet u ten minste één keer per jaar door een deskundige op de goede werking laten controleren en onderhouden. Het is belangrijk dat het bewijs van controle en onderhoud binnen uw bedrijf aanwezig is, zodat u deze aan een controleur kan laten zien. ■

Meer informatie over zuiveringstechnieken vindt u op www.glastuinbouwwaterproof.nl.

SAMEN OP WEG NAAR EMISSIELOOS TELEN

Gewasbeschermingsmiddelenleveranciers en vertegenwoordigers van de agrarische sector waren op dinsdag 10 maart jl. bij Waterschap Zuiderzeeland voor het overleg dat jaarlijks plaatsvindt. De land- en tuinbouwsector staan de komende jaren voor een grote uitdaging. In 2018 moet het aantal normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater met 50% zijn afgenomen ten opzichte van 2013 en 90% in 2023. "Om deze landelijke doelstellingen voor de waterkwaliteit te kunnen behalen, is de samenwerking met de agrarische sector en gewasbeschermingsmidde-

lenleveranciers van groot belang", zegt Lida Schelwald-Van der Kley, heemraad van Waterschap Zuiderzeeland.

Het waterschap heeft met de gewasbeschermingsmiddelenleveranciers en vertegenwoordigers van de agrarische sector gesproken over emissies en emissieroutes van gewasbeschermingsmiddelen naar oppervlaktewater. Tijdens een workshop is gezocht naar oplossingen (maatregelen) om de emissie naar oppervlaktewater te verminderen. Belangrijkste boodschap die aan het waterschap werd gegeven was dat emissie maatregelen vooral

praktisch moeten zijn. Verder is er gesproken over de zuiveringsplicht.

De ontwikkelingen rond de zuiveringsplicht staan niet stil. Een aantal gewasbeschermingsmiddelen heeft inmiddels een nieuw etiket (heretikettering), maar de zuiveringsplicht en de nieuwe etikettering is niet een doel op zich, het draagt bij aan het bereiken van de landelijke doelstellingen om het aantal normoverschrijdingen terug te dringen. Samen met de vertegenwoordigers van de sector wordt komende tijd gekeken hoe verder invulling kan worden gegeven aan het beperken van emissies. ■

BESPARING MESTSTOFFEN IN GRONDGEBONDEN TEELTEN

Gebruik van goed gietwater en gewasgericht water geven levert u een besparing van meststoffen op. Deze twee aanpassingen zorgen er namelijk voor dat meststoffen beter door de plant worden opgenomen en niet uitspoelen naar oppervlaktewater.

Gebruik goed gietwater

Het gebruik van gietwater met een laag natriumgehalte (o.a. regenwater) draagt bij aan een besparing op het gebruik van meststoffen. De plant kan de meststoffen, door het gebruik dit water, beter opnemen. Daarnaast leidt het gebruik van gietwater met een hoog natriumgehalte tot verzilting van de bodem. Om deze verzilting te verminderen wordt de bodem doorgepoeld met water. Dit (schoonmaak) water wordt via drains in oppervlaktewater geloosd. Gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen die zich op of in de bodem bevinden, spoelen met het water mee in het oppervlaktewater. Het is belangrijk om uitspoeling van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen te voorkomen, zodat u over een goed bestrijdingsmiddelenpakket kan blijven beschikken.

Gewasgericht water geven

Naast gebruik van goed gietwater, levert gewasgericht water geven ook een besparing van meststoffen op. Door de watergift aan te passen aan de behoefte van het gewas, neemt de

plant al het gietwater en meststoffen op. Zo spoelen meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen niet via de bodem naar het oppervlaktewater uit. De onderstaande tabel laat zien hoeveel kilogram stikstof per hectare per jaar u kunt besparen.

“Gewasgericht water geven levert een besparing van meststoffen op.”

Om gewasgericht water te kunnen geven, zijn verschillende hulpmiddelen beschikbaar, zoals een tensiometer, bodemvochtsensoren, een lysimeter en watergeefmodellen. Het kost enige tijd om goed vertrouwd te raken met deze technieken, maar daarna zijn ze een goede mogelijkheid om de duurzaamheid van de teelt op het gebied van water en meststoffen inzichtelijk te maken.

Gebruik van goed gietwater en gewasgericht water geven kunnen emissies van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen verminderen, maar

andere oplossingen zijn mogelijk.

Het is wel belangrijk dat het effect op het milieu gelijkwaardig is. Dit moet aangetoond worden. Als u gebruik wilt maken van een andere oplossing, is maatwerk nodig. Voor het aanvragen van maatwerk kunt u contact opnemen met één van de medewerkers van het team Watertoezicht van Waterschap Zuiderzeeland, tel. (0320) 274 911. We geven u graag advies. ■

Kilo stikstof per hectare per jaar

Water	Meststof in oppervlaktewater	Toegevoegde bemesting	Bemesting totaal	Lozing via drainage	Netto besparing
Oppervlaktewater	50	400	450	85	30
Regenwater		450	450	85	80
Aangepaste watergift met goed gietwater		370	370	5	

ZUIVERINGSVOORZIENINGEN

De afgelopen periode heeft de land- en tuinbouw belangrijke stappen gezet in het verduurzamen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De risico's van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zijn duidelijk verminderd, het water is schoner geworden. Daarmee heeft het beleid in de Nota duurzame gewasbescherming, die de periode 2004-2010 bestreek, een doeltreffende impact gehad. Desondanks zijn nog niet alle gewenste doelen bereikt. De waterkwaliteit is nog niet op orde. Daarnaast zijn er nieuwe ontwikkelingen, zoals zorg over risico's van gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden en bijen. Het kabinet heeft daarom in samenspraak met de maatschappelijke partners de Nota 'Gezonde groei, duurzame oogst' opgesteld, om de gezamenlijke

ambities, doelen en maatregelen voor duurzame gewasbescherming voor de periode 2013-2023 vast te leggen.

Doelstellingen

In de tweede nota duurzame gewasbescherming "Gezonde groei, duurzame oogst" zijn ook doelstellingen opgenomen voor het verminderen van normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater. In 2018 moet het aantal normoverschrijdingen met 50% zijn afgenomen ten opzichte van 2013 en 90% in 2023. Zuivering van het spuiwater door een zuiveringsvoorziening draagt hier aan bij. Medio 2016 wordt deze maatregel in het Activiteitenbesluit milieubeheer opgenomen. Op dit moment is niet bekend of deze datum wordt gehaald.

Zuiveringsmogelijkheden

Er zijn verschillende manieren en technieken om het spuiwater te zuiveren. Een tuinder kan individueel gaan zuiveren maar ook het collectieve zuiveren behoort tot de mogelijkheden.

In de praktijk worden verschillende technieken getest. Proeven met geavanceerde oxidatie gevolgd door filtratie met actief kool, geven goede resultaten. In Erica en Klazienaveen worden proeven met een biologische zuivering uitgevoerd. Bij de biologische zuivering halen schimmels de resten van gewasbeschermingsmiddelen uit het water en helofyten (moerasplanten) de meststoffen. ■

Voor meer informatie over zuiveringstechnieken kunt u kijken op de website www.glastuinbouwwaterproof.nl/ zuiveringstechniek.

DIGITALE NIEUWSBRIEF

De glastuinbouwsector staat de komende jaren voor grote veranderingen. Zuiveringstechnieken moeten worden toegepast zodat in 2027 een nagenoeg nullozing van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater plaatsvindt. Om u op de hoogte te houden van de laatste ontwikkelingen, ontvangt u ook in het najaar een digitale nieuwsbrief in uw mailbox. Waterschap Zuiderzeeland neemt de e-mailadressen uit de milieujaarrapportage over. Mocht u de nieuwsbrief op een ander e-mailadres willen ontvangen, kunt u dit mailen naar watertoezicht@zuiderzeeland.nl. Daarnaast kunt u de nieuwsbrieven vinden op www.zuiderzeeland.nl/nieuwsbrieven. ■

INSPECTIES 2014

In 2014 zijn 55 van de 115 glastuinbouwbedrijven in Flevoland geïnspecteerd. Een groot aantal bedrijven zijn in samenwerking met de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) geïnspecteerd. Hiermee zijn de doelstellingen om een glastuinbouwbedrijf eens per twee jaar te inspecteren en waar mogelijk samen te werken zo goed als gehaald. Van de 55 inspecties zijn er 13 in orde bevonden en 42 niet. De meest voorkomende afwijking was het niet indienen van de milieujaarrapportage over het jaar 2013. Na aanschrijving van het waterschap zijn de meeste milieuraapportages alsnog ingediend. ■

Colofon Redactie: Waterschap Zuiderzeeland. Fotografie: Waterschap Zuiderzeeland, Aatjan Renders.

Vormgeving: Simons en Boom. Druk: OBT-Opmeer. www.zuiderzeeland.nl